

Ми смо оличење наше нације, први је натпис који вас чека на пасошкој контроли на аеродрому „Џон Фицџералд Кенеди“ у Њујорку. ¹ Нисам разумео шта значи та необична реч „нација“, па сам одмах запитао моје љубазне домаћине да ми преведу значење те речи. Они ми рекоше да та реч на енглеском језику значи „народ који обједињава заједничко сећање, систем вредности и циљ“. „Ух“, помислих, „што би било добро да ова реч постоји и у Србији и да је српски народ нација у овом смислу“.

Али та реч је протерана из јавне комуникације у Србији као застарела и нефункционална у 21. веку. Питам се како ови Американци толико касне са тим напредним схватањима? А питање је и ко би данас у Србији могао за себе да каже да је „оличење српске нације“? Можда је зато боље да та реч сачека достојне носиоце.

Сви се сећате да нема америчког филма у коме макар у једном кадру неће, мање или више дискретно, проминути америчка застава. Нема градског ћошка, институције, ресторана нити стајалишта на аутопуту у Америци испред кога се на високом стубу поносно не виори америчка застава. Добра идеја за препород Србије и враћање нашег посусталог националног достојанства. Хајде да, за почетак, окитимо Србију српским заставама. И нека их буде 10 пута мање него америчких у Америци. Биће довољно.

Али тај обичај није дозвољено увести из Америке и овде би био дочекан као најцрње мрачњаштво средњовековног типа. Чудо једно како то овакве ствари о Америци не знамо, кад о овој „Обећаној земљи“ све знамо.

Амерички зомби или велики борац за живот

Уходани животни принцип америчког друштва је да од личности направи зомбија.

Пише: Бошко Обрадовић
среда, 03 децембар 2008 16:48

Једноставно, нема шта да мислиш, већ се само препусти друштвеној машинерији. Већ у вртићу, а да не говорим о школи, деца стоје мирно пред америчком заставом и химном, и изговарају неку врсту симбола вере у амерички начин живота. Могу само да замислим како би се овде гледало на свакодневно дечје стајање пред српском химном у вртићима и школама.

Нема сумње да се у Америци много ради, да сви имају шансу да успеју, да постоје велике могућности за школовање, усавршавање и напредовање, и да је стандард живота поприлично висок. Али постоји и друга страна медаље: прекономални рад, неугасива жеђ за стицањем материјалних добара, робовање кредитном систему, духовни провинцијализам и животна празнина.

Заиста, од Америке нема бољег места на планети да се изнутра сагледа како то изгледа потрошачка цивилизација. Овде је све реклама, а живот свој смисао налази у купопродајној философији. Овде читаве породице или пријатељски кружоци одлазе за викенд у куповину као у цркву на богослужење. Јер шта су друго ови огромни трговачки ланци и продајне хале него модерни храмови у којима се клања богу потрошње и материјалног задовољства.

С тим у вези, присуствовао сам купохоличарској грозници прославе Ноћи вештица, једног од четири најважнија америчка празника, уз Божић, Дан независности и Дан захвалности. Сва четири празника су заправо велики комерцијални спектакли, равномерно распоређени на целу годину, за које се месецима купује. Сами празници су ослобођени првобитног смисла.

Гледам децу у неким одвратним и зверским маскама и размишљам ком родитељу је нормално да тако облачи своје дете и кити своју кућу. Младе по кафићима још и разумем. За њих је то добра прилика за маскенбал и нови повод за успешну журку.

Истовремено размишљам како су чудесан народ ти Американци. На све стране неко трчи, тј. џогира, бави се спортом и у некој је акцији. Ево, њујоршки клинци из досаде или занимације прескачу неке зидове. Више девојака и младића различитог порекла на време улазе у свет њујоршке брзине, скокова и спремног дочекивања на ноге. Заиста сам импресиониран енергијом америчког човека, његовој посвећености телесној кондицији и неодустајању од рада и активности и у пензионерским данима. Американац ће да оде у пензију и да одмах себи нађе неколико волонтерских послова, да помогне у

оближњој самопослузи, болници, старачком дому или на обичном паркингу.

Замишљам просечног Србина који посматра уобичајени, свакодневни џогинг. „Какве будале“, смеје се у себи Србенда, „како само могу овако бесмислено да трче сваки дан“. То што већ са 30 година не можемо да се савијемо да вежемо пертле на ципелама или дубоко дишемо пењући се уз тек неколико спратова, а да не говорим колико нам је тешко да потрчимо, нема везе, важно је да нисмо „будале“ као Американци.

Никада немојмо олако доносити судове о другим људима, народима и државама. Посебно не о Америци, земљи огромних крајности и парадокса. Не пристајем на ту поделу да постоје само добри и само лоши, или само паметни и само глупи људи или народи. Од многих се може много тога научити, и зато служе путовања, било права било она виртуелна кроз књиге, филмове или интернет.

Барак Об(м)ана

Један Србин недавно запита једног Црнца: шта мислиш како је и зашто Бела кућа добила име?

Шала је, међутим, прерасла у збиљу, тако да ће Бела кућа морати да мења име!

Промене су походиле Америку! Обама ствара историју! Ово су била два главна наслова са CNN-а првога јутра мандата новог америчког председника Барака Обаме. На насловној страни New York Times-
а раширио се наслов

Расистичке баријере су срушене у грандиозној победи
. Сви тврде да су некакве промене наступиле и да амерички сан још увек функционише: у Америци је могуће да Црнац, син имигранта, освоји тако велику позицију. О томе коме дугује свој успех и подноси рачуне, не прича се много.

Пише: Бошко Обрадовић
среда, 03 децембар 2008 16:48

У свом првом обраћању као новог председника, пред огромним бројем својих присталица у централном парку у Чикагу, Обама ми је изгледао као наш Председник. Истина, наш Председник се није појавио са својом породицом на бини, али то ћете сигурно видети на следећим изборима, јер се очито ради о истом политичком маркетингу. Не постоји републиканска и демократска Америка, већ смо сви ми Сједињене америчке државе, Промене су стигле у Америку – Ви сте их извојевали, Хвала свима за сваку, и најмању, донацију за ову кампању, Имали смо најбољи политичко-маркетиншки тим у историји америчке политике, Никада нећу заборавити да сам одговоран Вама ..., само су неке од флоскула у мом слободном преводу којима се нацији обратио нови председник Америке у победничкој изборној ноћи.

Да видимо и то чудо! Чујем и да је РТС преносио ове изборе као да се бира председник Новог светског поретка, што и јесте логичан избор приоритета зависних медија у Србији. Проблем код наших политичара и медија је у томе што нису приметили да се свет у међувремену променио, да је пао Источни зид, и да апсолутна моћ више не станује у Вашингтону. Зато им на време предлажем да следећи пут уживо коментаришу политичка дешавања у Бразилу, Кини, Индији и Русији, јер се свет полако окреће у том правцу. А што се тиче Америке, за почетак разликовати америчку администрацију од америчког народа, и америчку унутрашњу од спољне политике.

Све новине и телевизијске станице у Америци, поред неизбежне приче о историјској Обаминој победи и тиму за Белу/Црну кућу који треба ускоро да формира, много пажње, из мени непознатих разлога, посвећују републиканском потпредседничком кандидату, Сари Пејлин. На све медијске стране налећем на питање „ШТА ЈЕ СЛЕДЕЋЕ ЗА ПЕЈЛИН“? Колико сам видео, она је на конференцији за медије већ показала мајицу која најављује председничку кандидатуру за 2012. Ова необична и, условно речено, проста жена из народа изазивала је доста смеха у високим америчким круговима и доста подршке од стране обичне Америке. Колико ће републиканци са обичном женом из народа и обраћањем просечној и традиционалној Америци 2012. године моћи да понове Бушов успех када су на гласање пре осам година извукли све традиционалне религијске заједнице, велико је питање. Да ли је Америка отишла на пут без повратка на темеље које су јој поставили Оци Оснивачи?

Ако сте, међутим, помислили да ми нови амерички председник није симпатичан, тј. да би нам требало бити свеједно ко је на челу још увек највеће светске силе, грдно сте се преварили. Слушајте сад ову причу.

Како је Обама успео?

Наиме, за почетак, победа једног Црнца на изборима за председника Америке, упркос општепромовисаној америчкој слободарској традицији, ипак је велико чудо у земљи са добро прикривеним и у дубине потиснутим латентним расизмом. Барак Обама је најинтелигентнији па и најобразованији амерички председник у последњих много деценија. За просечног америчког политичара он је натпросечно интелигентан ерудита. Завршио је највишу правну школу на Харварду, што је сам врх америчког универзитетског школовања. По завршетку студија није одмах отишао на неку политичку позицију, већ се посветио друштвеном животу једне од гетоизираних заједница у јужном Чикагу, постајући нека врста њиховог општинског менаџера и заштитника грађана. Тек са овим искуством он скаче директно у Сенат, и са једва двогодишњим сенатским стажом постаје кандидат па председник Америке.

Као да то нико није очекивао. Да уопште може постати један од демократских кандидата, па да може победити свемоћну Хилари Клинтон у трци за демократску номинацију, па да на крају може савладати вијетнамског ветерана Џона Мекејна. Данас то изгледа тако логично, али у почетку никако није било очекивано.

Барак Обама је невиђени мајстор да извуче максимум унутар постојећег система. Водио је умерену и културну кампању, није улазио у сукобе и одговарао на многобројне провокације и Клинтоновице и Мекејна. Скупио је највише пара за кампању у историји Америке, наизглед те паре не дугује крупном капиталу, јер је имао тактику тзв. малих донација, тј. просечна донација за његову кампању била је 80 долара. У својим наступима никада није прешао границу да би представници крупног капитала и политичке моћи у Америци у њему видели претњу, док је у просечном човеку, посебно омладини, изазвао огромну наду у нужне промене, како је и гласио његов главни слоган кампање. Извео је на биралишта најмање 10 процената нових гласача, у једној од најуспешнијих политичких кампања у историји Америке. Презасићеност Бушом и велика финансијска криза дали су му ветар у леђа, али и у нацији изазвали претерана очекивања за која нисмо сигурни да могу лако бити остварена.

Барак Обама може бити само још један клоун и слуга система на челу Америке. Барак Обама може постати и револуционар. Барак Обама ће највероватније наставити своју досадашњу тактику: извлачити максимум у оквиру система. Али Барак Обама је оставио себи све три ове могућности, и у томе се крије тајна његовог успеха, али и неизвесност

његове, а самим тим и америчке, политичке будућности.

Надати се остаје да је и у Србији могуће да једног дана људи унутар или мимо владајуће елите, који су заиста заинтересовани за нужне промене које сања већина Срба, могу освојити важне друштвене и државне позиције. Обамину биографију, за коју многи Американци верују да представља „нови свет наде“, требало би обавезно прочитати. Можда се ту открију још неке важне лекције за друштвено деловање у Србији.

Референдумска хомофобија у Америци

Ха, шта кажете на ову вест која се ових дана догодила у Америци! Три највеће америчке државе, Калифорнија, Аризона и Флорида, одбациле су на референдуму законску могућност за бракове хомосексуалаца и усвајање деце од стране таквих брачних другова и другарица. Страшно! Каква ретроградност, кршење људских права, хомофобија милионских размера. Да ли је могуће да најнапреднија земља на свету толико оде уназад?

Где је саопштење Међународне кризне групе, где Хелсиншки одбор за људска права, где сви светски душебрижници да захтевају санкције за Америку, да укажу на заосталост народа у ове три америчке државе, да пошаљу своје мисионаре да просвете хомофобне Американце?!? Или та врста модерног друштвеног уговора мора да важи само за америчке протекторате и колоније широм света?

Нема, наравно, илузија да је ово дефинитивна победа и да ће један од највећих светских политичких и културних лобија стати пред једним референдумским поразом. Борба за систем вредности тек почиње, али лепо звучи да су се у овој ствари „мрачни балкански Срби“ нашли на истој страни са „мрачним калифорнијским Американцима“.

Русофобија

Последња вест! Нови председник Америке подржава даље размештање антиракетног штита у Пољској. Овде је русофобија и мржња према свему што је руско на врло високом степену. Барак Обама је у највећем проценту победио управо на критичком таласу према Бушовој интервенционистичкој политици широм света, али се очито антируска расположења и намере америчке администрације тешко мењају. Никаквог разлога Америка нема да буде у сукобу са новом Русијом, већ би ове две велике земље требало да буду партнери, па и савезници, у предвођењу светске политике.

То ће заправо бити највећи тест за комплетну Обамину спољну политику: да ли ће нови председник имати снаге и начина да нешто мења у уходаној ратнохушкачкој војној машинерији Америке или ће све остати по старом, уз евентуалне козметичке промене типа Авганистан уместо Ирака? Што се тиче унутрашње политике, питање је колико ће Обама скренути улево, што је опет у вези са његовим односом према крупним капиталистима који су присутни у обе америчке водеће странке, без обзира на програмска залагања? Права дилема у вези са Обамом јесте та коме и колико он дугује за свој вртоглави политички успех и колико ће уопште моћи да води самосталну политику?

Американци у Смедереву

Тренутно размишљам о једној постпетооктобарској великој приватизационој српској афери, која се може актуелизовати из једног новог, америчког угла. Ради се о чувеној продаји Смедеревске железаре новом, америчком власнику.

Прво питање гласи: зашто је било неопходно продати ову велику и важну компанију? Најчешћи одговор јесте да је разлог у гломазности бирократије и вишку запослених, константном остваривању дугова и свеукупној немогућности да се један тако велики систем самостално оспособи за боље функционисање.

Ако је тако, и ако је продаја била економска неминовност, зашто се онда није ишло на докапитализацију и ангажовање стручних сарадника, или пак продају али и задржавање мањинског пакета? Тј. зашто се није нашао начин да један део профита

остаје у нашим рукама, а да други део иде онима који би уложили у покретање и омогућавање успешније производње?

Јер, шта су нови амерички власници заправо урадили: без много улагања за врло кратко време остварили су профит који је исплатио целу куповину. Како су то они онда покренули ову фабрику и наједанпут постали високопрофитни? Са једне стране, отпустили су део непотребне бирократије (док је радника у производњи и даље било недовољно), довели стручњаке (пензионере као јефтинију радну снагу) из Америке да организују посао, врло мало инвестирали новог а много оспособљавали и крпили старог и запушеног, док су са друге стране увели рад, ред и дисциплину. То вам је Америка: мало празне приче, много рада, организације и уштеде. Остало је реклама.

Закључак је да не мора све да се прода кад не функционише због наших лоших радних навика, корупције и других организационих проблема. Много је боље радити на искорењивању ових ствари и, ако треба, ангажовати оне који у томе могу да нам помогну, али тако да и они остваре свој пословни интерес и ми задржимо своје националне ресурсе.

Америка као бивша Југославија

Шта кажете за мало бројки? Америка је признала да има 36 милиона гладних. „МОТОРОЛА“ је за неколико година са 140 000 радника спала на 60.000. Једна од највећих америчких банки је у дану отпустила 40.000 људи. Ланац великих кафе-клубова је затворио 600 својих радњи. У последњих неколико дана, по завршетку председничких избора, продаја оружја у Америци порасла је за 100 процената.

Како ме све што сам овде видео и чуо неодољиво подсећа на бившу Југославију крајем осамдесетих. Биле су то тзв. године златног доба, највећег просперитета и личног задовољства, привредног и животног успона, а онда је невероватном брзином уследила потпуна катастрофа и распад система. Исто осећање данас влада Америком.

Измишљени непријатељ споља и изнутра угрожавао је комунистички режим, што је био повод за политичку администрацију да суспендује владавину људских права. У америчкој варијанти након 11. септембра ово се зове Патриотски закон.

Пише: Бошко Обрадовић
среда, 03 децембар 2008 16:48

Лажна прича о братству и јединству Титославије завршила се у крвавом грађанском рату, док се у овом тренутку у Америци сви појачано наоружавају, ваљда да прославе дефинитивну победу мултикултурализма са доласком новог председника.

Дођох тако овде и ништа ново не видех, што већ нисам доживео. Шта су, рецимо, Обамина обећања и демагогија спрема наших вишедеценијских професионалаца у том послу?

Финансијска и економска криза, масовна отпуштања радника, селидба компанија у Кину и друге далеке земље, расни немири, „живи песак“ Ирака и Авганистана, само су неки од нагомиланих актуелних проблема Америке. Да ли је мултинационалним компанијама стало до Америке? Колико и до Србије. Дакле, америчком народу неко може аранжирати сценарио какав је већ виђен у бившој Југославији, јер је народ не мања хипнотисана гомила него што смо ми то били. То им најискреније не желим. Јер је ово добар народ, колико и сви други, и једна велика и прелепа земља.

Не губим наду да ће се једног дана отворити простор за неке нове односе између Америке и Србије, који са наше стране никада нису били другачији до савезнички.

1. Од 30. октобра до 25. новембра ове године делегација *Српског сабора Двери* по други пут боравила је у Америци, на позив српских црквено-школских општина. Текст који следи доноси дневничке импресије Бошка Обрадовића, секретара Управног одбора

Двери

и члана ове делегације.

[
^
—
]